

Családi Portré Az Első Unokával

A fénykép az 1930-as években készülhetett Miskolcon. Jobbról az első álló alak térdnadrágban én vagyok. Mellettem áll, azt hiszem, Zoltán, Erzsébet és Miklós, a testvéreim. Előttünk ülnek a szüleink, apám, D. Sámuel és anyám, Rebekka. A közöttük álló kislány valamelyik idősebb testvérem lánya lehet, aki nem érte meg a háború végét. 1930-ban az egész család Miskolcra költözött a szegénység miatt. Reménykedtek, hogy onnan jobban tud majd apám kereskedni, vásározni járni, és így könnyebb lesz a megélhetés. Az első lakásban csak hat hónapig tudtunk lakni, hat hónap alatt nem tudtunk egyszer se fizetni házbért. A hat hónap alatt csak halasztottunk, halasztottunk, s végül elengedték az egészet. Akkor elmentünk egy jóval olcsóbb bérű lakásba. Ott is egy kétszobás lakás volt már, és ott volt egy veranda, ott dolgoztak a lányok. Rendes udvar volt, ahol lehetett a gyerekeknek játszani, és összejöveleteket is tartottunk. Volt úgy, hogy lekvárt főztek a szüleim, és ott kevergettük egész éjjel a lekvárt. Továbbra is tartottunk minden ünnepet, és az ottani Kazinczy utcai ortodox zsinagógába jártunk. A testvéreimmel gyakran jártunk az Avas tetőre, és átsétáltunk Görömbölytapolcára, amelyet most Miskolctapolcaként ismer mindenki. Gyönyörű szép fürdőhely volt ott akkor is, bár nem volt ennyire kiépítve. Szombaton vagy vasárnap itt pihentünk több testvéremmel is. Leültünk a fagyaltozóba Görömbölytapolcán, ahová busz ment ki már akkor is. A nyomdász szakszervezetnek volt két biliárdszobája is, és ide nyugodtan, ingyen bemehettünk bármikor. Nagyon jó volt, egy tábla csokoládéban vagy hasonlóban játszottunk. Sokat jártam moziba, minden filmet és színházban minden színdarabot megnéztem. Hitler hatalomra kerülése már engem Miskolcon ért. Én már éreztem Miskolcon a bajos időket. A tanulmadarasok Miskolcon már masíroztak. Később aztán a Gömbös-kormány idején eléggé nagy lett az antiszemitizmus. Jöttek sorjában a politikusok Imrédy minisztersége alatt, aztán a Darányi idejében is. Még Kállay miniszter volt a legbarátságosabb. Én akkor már felszabadult fiatal segédként dolgoztam, először a zsidó Salgó házaspár boltjában, majd Quitt Lipót textilcégénél. Az édesapámnak nem volt annyi pénze, hogy szakmára taníttasson. Legszívesebben autószerelő vagy fogtechnikus lettem volna, ezt a két szakmát néztem magamnak ki. Végül divatáru-tanulónak mentem el Miskolcon az egyik legelegánsabb üzletbe, ahol igazán meg lehetett tanulni az

intelligens kereskedelmi kiszolgálást. Nem olyat, mint általában ma, amikor boldoggá teszik a vevőt, ha éppen kiszolgálják. Akkor a vevőket nagyon meg kellett becsülni, és nagyon meg kellett fogni. Akkor én ott voltam addig, amíg be nem fejeztem a tanulóéveimet. Akkor kaptam a főnöktől egy szabadulási levelet, amelyben felszabadított engem még korábban, mint a 3 kötelező év. Azt mondta, hogy már nyugodtan elindulhatok a pályámon, és szívesen vette volna, ha nála maradok. Később mégis mást dolgoztam. Nekem egész kicsi állásom volt, úgynevezett nehéz fiúktól kellett tételeket inkasszálni, a pénzbeszedést végezni. Ez egy olyan állás volt, amit nem is fizetésért csináltam, hanem csak valami jutalékot kaptam azután, amit inkasszáltam Quitt cégénél, Miskolcon. Később, Pesten magánszorgalomból textillel is dolgozgattam, amíg csak lehetett, úgy nevezték ezt, hogy 'hónalj-kereskedelem'. Varrodáknak, boltoknak adtam el vég textileket direktben. Ezzel valahogy kihúztam, és kiváltottam az iparendélyt 1942-ben. 1936 májusában már az egész család felköltözött Budapestre, a Paulay Ede utcába, egy bérlakásba. Az én bátyám is és a nővéreim is feljöttek Pestre, és itt helyezkedtek el. A lányok varrónők voltak, a bátyám pedig kereskedelmi segéd. Ők voltak az előőrsek, és így kerültem aztán végül Miskolcra Pestre én is.